

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta
Complectens Primam Secundæ, & Secundam Secundæ Summæ
Theologiæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

2 Vtrum lex humana debeat omnia uitia cohibere.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72759](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72759)

faret utque vitia regula, vel mensura, que est vt ex vno multa possint cognosci. & ita nulla esset vitia legis, si non se extenderet nisi ad vnum singularem actum. Ad singulares enim actus dirigendos dantur singularia precepta presidentium: sed lex est preceptum commune, vt supra dictum est. *

AD TERTIVM dicendum, qd non est eade certitudo querenda in omnibus, vt in 1. Ethic. * dicitur: vnde in rebus contingentibus, sicut sunt naturalia & res humana; sufficit talis certitudo, vt aliquid sit verum vt in pluribus, licet interdum deficiat in paucioribus.

ARTICVLVS II.

Vtrum ad legem humanam pertineat omnia vitia cohibere.

AD SECVNDVM sic proceditur. Videtur, qd ad legem humanam pertineat omnia vitia cohibere. Dicit enim Isidorus in libr. 7. Etymologia- rum, quod leges sunt facta, vt earum metu coerceatur audacia: non autem sufficienter coercentur, nisi qualibet mala cohiberetur per legem. ergo lex humana debet qualibet mala cohibere.

¶ 2. Praterea. Intentio legislatoris est cines facere virtuosos: sed non potest aliquid esse virtuosus, nisi omnibus vitijs compefcat. ergo ad legem humanam pertinet omnia vitia compefere.

¶ 3. Prater. Lex humana a lege naturali derivatur, vt supra dictum est: sed omnia vitia repugnant legi natura: ergo lex humana omnia vitia debet cohibere.

SED CONTRA est, quod dicitur in 1. de liber. arbit. 7. Videtur mihi legem istam, que populo regendo scribitur, recte ista permittere, & diuina prouidentiam vindicare: sed diuina prouidentia non vindicat nisi vitia. ergo recte lex humana permittit aliqua vitia, non cohibendo ipsa.

RESPON. Dicendum, qd sicut iam dictum est, lex ponitur vt quadam regula, vel mensura humanorum actuum: mensura autem debet esse homogenea mensurato, vt dicitur in 10. Metaph. * diuersa enim leges imponantur hominibus secundum eorum conditionem: quia, vt Isidorus dicit, lex debet esse possibilis & secundum naturam, & secundum consuetudinem patrie. Potestas autem siue facultas operadi ex interiori habitu, seu dispositione procedit: non enim idem est possibile ei, qui non habet habitum virtutis, & virtuoso: sicut etiam non est idem possibile puero, & viro perfecto. & propter hoc non ponitur eadem lex pueris, que ponitur adultis. Multa enim pueris permittuntur, que in adultis lege puniuntur, vel etiam vituperantur: & similiter multa sunt permittenda hominibus non perfectis virtute, que non essent toleranda in hominibus virtuosis. Lex autem humana ponitur multitudini hominum, in qua maior pars est hominum non perfectorum virtute. Et ideo lege humana non prohibentur omnia vitia, a quibus virtuosus abstinent, sed solum grauiora, a quibus possibile est maiorem partem multitudinis abstinere, & precipue que sunt in nocumentum aliorum, sine quorum prohibitione societas humana conseruari non posset: sicut prohibentur lege humana homicidia, & furti, & huiusmodi.

AD PRIMVM ergo dicendum, qd audacia pertinere videtur ad inuasionem aliorum: unde precipue pertinet ad illa peccata, quibus iniuria proximis irrogatur, que lege humana prohibentur, ut dictum est. *

Supra q. 91. art. 4. co. in. & q. 93. art. 3. ad 3. & ff. q. 99. artic. co. & 2. q. 49. art. 2. ad 1. & q. 77. art. 1. ad 1. & q. 78. art. 1. ad 4. Et mal. q. 2. art. 4. ad 6. Et quola. art. 1. ad 2. & 3. Et loban. 1. Lib. 1. ca. 20. * Q. 91. art. 3. & q. 93. art. 3. Lib. 1. cap. 5. som. 1. Art. preced. Text. 3. et 4. tom. 3. Lib. 2. c. 21. In corp. art.

AD SECVNDVM dicendum, quod lex humana tendit homines inducere ad virtutem, non sed gradatim: & ideo non statim multitudinem perfectorum imponit ea, que sunt iam virtuosorum: ut scilicet ab omnibus malis absteat: alioquin perfecti huiusmodi precepta ferre non valent: deteriora mala prorumperent, sicut dicitur Pro. 30. Qui nimis emungit, elicit sanguinem, & M. Quod si vinum nouum, id est precepta perfectiora, mittatur in utres ueteres, id est in homines imperfectos, utres rumpuntur, & vinum effunditur, & precepta contemnantur, & homines ex contemptu ad peiora mala prorumpunt.

AD TERTIVM dicendum, quod lex naturalis quaedam participatio legis aeterna: in nobis legem humana deficit a lege aeterna. Dicit enim gust. in 1. de liber. arbit. * Lex ista que regenda vitibus fertur, multa concedit, atque impunita linquit, que per diuinam prouidentiam uindicta neque enim quia non omnia facit, ideo que improbanda sunt: unde etiam lex humana non omnia potest prohibere, que prohibet lex natura.

ARTICVLVS III.

Vtrum lex humana precipiat actus omnium virtutum.

AD TERTIVM sic proceditur. Videtur, quod lex humana non precipiat actus omnium virtutum. Actibus enim virtutum opponuntur actus vitiosi: sed lex humana non prohibet omnia vitia, ut dictum est. * ergo etiam non precipiat actus omnium virtutum.

¶ 2. Prater. Actus uirtutis a uirtute procedit: sed uirtus est finis legis, & ita quod est ex uirtute, sub precepto legis cadere non potest. ergo lex humana non precipiat actus omnium uirtutum.

¶ 3. Praterea. Lex humana ordinatur ad bonum commune, ut dictum est: sed quidam actus uirtutum non ordinantur ad bonum commune, sed ad bonum priuatum. ergo lex non precipiat actus omnium uirtutum.

SED CONTRA est, quod Philosophus dicit in 5. Ethic. * quod precipit lex fortis opera facere, & que temperati & que mansueti. Similiter autem in secundum alias uirtutes & malitias, hac quidem iubens, hac autem prohibens.

RESPON. dicendum, quod species uirtutum distinguuntur secundum obiecta, ut ex supra dictis patet. * Omnia autem obiecta uirtutum referri possunt, uel ad bonum priuatum alicuius personae, uel ad bonum commune multitudinis: sicut ea que sunt fortitudinis potest aliquis exequi uel propter conseruationem ciuitatis, uel ad conseruandum ius amici sui, & simi-

Supra q. 91. art. 4. co. in. & q. 93. art. 3. ad 3. & ff. q. 99. artic. co. & 2. q. 49. art. 2. ad 1. & q. 77. art. 1. ad 1. & q. 78. art. 1. ad 4. Et mal. q. 2. art. 4. ad 6. Et quola. art. 1. ad 2. & 3. Et loban. 1. Lib. 1. ca. 20. * Q. 91. art. 3. & q. 93. art. 3. Lib. 1. cap. 5. som. 1. Art. preced. Text. 3. et 4. tom. 3. Lib. 2. c. 21. In corp. art.